

Roman Ney (1931–2020)

Roman Ney urodził się 18 lutego 1931 r. w Pińsku. W 1950 r. ukończył Liceum Ogólnokształcące w Tarnowie i rozpoczął studia na Wydziale Geologiczno-Poszukiwawczym (obecnie Wydział Geologii, Geofizyki i Ochrony Środowiska) Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Jeszcze jako student, w 1952 r., rozpoczął pracę na stanowisku zastępcy asystenta w Katedrze Geologii Naftowej na tym wydziale, a po ukończeniu studiów (1955 r.) został tam asystentem. Pracę doktorską obronił w 1962 r., habilitację w 1968 r. Tytuł profesora nadzwyczajnego uzyskał w 1972 r., natomiast profesora zwyczajnego w 1976 r.

W pierwszym okresie swojej pracy naukowej, do połowy lat 60. ub.w., Roman Ney zajmował się budową geologiczną Karpat i zapadliska przedkarpackiego w kontekście perspektyw występowania złóż gazu i ropy. Przedstawił m.in. budowę geologiczną elementów wglębnych nasunięcia karpackiego na granicy ze wschodnią częścią zapadliska przedkarpackiego, a także wydzielił i zdefiniował występowanie jednostki stebnickiej na zachód od Przemyśla, co przyczyniło się do odkrycia złóż gazu ziemnego w tym regionie, m.in. w pułapkach tektonicznych w utworach tortonu i sarmatu.

W drugiej połowie lat 60. ub.w. Ney opracował kompleksową tektogenezę zapadliska przedkarpackiego – od Przemyśla do Cieszyna, prowadząc także badania porównawcze w Słowacji, Rumunii i Zachodniej Ukrainie. Udowodnił wtedy rolę wyniesienia krakowskiego zwanego *rygłem krakowskim* w formowaniu się osadów miocenu i rozwoju zapadliska przedkarpackiego, a także w rozmieszczeniu złóż węglowodorów. Prowadził również badania nad podziałem stratygraficznym i rozwojem facjalnym utworów miocenu na południowym Roztoczu między Horyńcem a Łowczą, co przyczyniło się do zwiększenia efektywności poszukiwań złóż gazu ziemnego w tym rejonie.

W pierwszej połowie lat 70. Roman Ney wraz ze współpracownikami opublikował monografię *Zarys paleogeografii i rozwoju litologiczno-facjalnego utworów miocenu zapadliska przedkarpackiego*, która stanowiła podsumowanie dotychczasowej wiedzy na ten temat. Przedstawił wtedy także pogląd na wglębną budowę Karpat i rolę w nim pienińskiego pasa skałkowego, wskazując na teoretyczne możliwości występowania wód geotermalnych na Podhalu, co kilka lat później dało podstawę do zaprojektowania wierceń i stwierdzenia występowania zasobów wód geotermalnych o temperaturze przekraczającej 80°C.

W drugiej połowie lat 70. opracował on m.in. zasady geologicznej interpretacji zdjęć geofizycznych pod kątem wyodrębniania struktur wglębnych. W tym czasie stworzył w Instytucie Surowców Energetycznych AGH szkołę naukową z zakresu geologii naftowej, wykorzystującą nowoczesne metody poszukiwań naftowych z zakresu geologii, geofizyki, mechaniki płynów i geochemii.

W latach 80. Profesor rozszerzył tematykę podejmowanych badań. Poczynając od 1981 r. był inicjatorem opracowania podstaw naukowych nowego interdyscyplinarnego kierunku badań – gospodarka surowcami mineralnymi, obejmującego etapy od dokumentowania złóż kopalni do

wykorzystania surowców mineralnych. W 1983 r. na Zgromadzeniu Ogólnym Polskiej Akademii Nauk zaprezentował referat na temat pozyskiwania i wykorzystania surowców mineralnych. W tym okresie przedstawił również program naukowy dotyczący źródeł surowców mineralnych i ich efektywnego wykorzystania oraz optymalizacji gospodarki surowcami mineralnymi, z wykorzystaniem dotychczasowego dorobku z zakresu geologii, górnictwa, przeróbki i innych inżynierii procesowych, ochrony środowiska, a także ekonomii i gospodarki przestrzennej. Program ten był pod jego kierunkiem wdrażany w drugiej połowie lat 80. i pierwszej połowie lat 90., wraz z realizacją Centralnego Programu Badawczo-Rozwojowego 1.7 *Zwiększenie efektywności pozyskiwania i wykorzystania surowców mineralnych*. Przyczyniło się to także do powstania w 1986 r. poświęconego tej tematyce nowego ośrodka naukowego w strukturze Polskiej Akademii Nauk, który ostatecznie przybrał kształt Instytutu Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN w Krakowie.

W tym samym okresie był inicjatorem coraz szerszych badań nad występowaniem energii geotermalnej w Polsce oraz nad możliwościami jej wykorzystania jako odnawialnej energii cieplnej. Pod Jego kierunkiem powstała wtedy w Krakowie – w IGSMiE PAN i AGH – naukowa szkoła geotermalna. Na podstawie danych z wcześniejszych wierceń, wykonanych przez przemysł naftowy, wstępnie rozpoznano i oszacowano zasoby wód geotermalnych w Polsce w kilku głównych horyzontach oraz oceniono możliwości ich wykorzystania gospodarczego. Poświęcony tym zagadnieniom program badawczy, wraz z wykonaniem sześciu głębokich otworów na Podhalu, został uwieńczony powstaniem w roku 1993 pierwszej w Polsce doświadczalnej instalacji geotermalnej w Bańskiej na Podhalu (obecnie istniejące i wciąż rozwijane Laboratorium Geotermalne IGSMiE PAN), co stało się podstawą programu rozwoju

ciepłownictwa geotermalnego na Podhalu, realizowanego od połowy lat 90. przez Geotermię Podhalańską S.A.

Poczynając od lat 90. Profesor Roman Ney systematycznie poszerzał swoje badania nad bilansem paliwowo-energetycznym kraju, transformacją energetyczną kraju oraz polityką energetyczną Polski, przy uwzględnieniu rosnącej roli odnawialnych źródeł energii. Także i w tym przypadku w IGSMiE PAN i w AGH stworzył kolejną szkołę naukową. Pod kierunkiem Profesora w IGSMiE PAN była rozwijana tematyka optymalizacji gospodarowania surowcami mineralnymi, m.in. poprzez opracowanie i wydanie wielotomowej monografii *Surowce mineralne Polski* (kilkanaście tomów w latach 1996–2009). Profesor Ney był jej inicjatorem i redaktorem naukowym. Był także jednym z redaktorów opracowania *Bilans gospodarki surowcami mineralnymi Polski i świata*.

Pierwszym i najważniejszym miejscem pracy Profesora Romana Neya była jego *Alma Mater* – Akademia Górniczo-Hutnicza, w której pracował w latach 1952–2002. W okresie 1969–1972 pełnił funkcję prorektora AGH, a w 1972–1975 oraz 1979–1981 – rektora AGH. W latach 1979–1992 był organizatorem i dyrektorem Instytutu Surowców Energetycznych na Wydziale Geologiczno-Poszukiwawczym, a w latach 1995–2001 organizatorem i kierownikiem Katedry Polityki Energetycznej na nowo utworzonym Wydziale Paliw i Energii.

W roku 1976 został wybrany na członka korespondenta, a w 1986 r. – członka rzeczywistego Polskiej Akademii Nauk, w której pełnił rozliczne funkcje:

- 1977–1981 – sekretarz naukowy oddziału PAN w Krakowie,
- 1985–1992 – członek prezydium PAN,
- 1985–1988 – sekretarz VII Wydziału Nauk o Ziemi i Nauk Górniczych PAN,
- 1988–1989 – sekretarz naukowy PAN,
- 1990–1992 – wiceprezes PAN,
- 1988–1993 – przewodniczący Komitetu Prognoz *Polska XXI w.*

Od 1989 r. Profesor był także członkiem czynnym Polskiej Akademii Umiejętności.

Profesor Roman Ney był inicjatorem powstania Instytutu Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN oraz jego pierwszym, wieloletnim dyrektorem (1986–2004), a następnie przewodniczącym Rady Naukowej (2005–2014). Osiągnięcia naukowe Profesora oraz Jego inspiracje pozwoliły na merytoryczno-organizacyjną konsolidację środowiska naukowego zajmującego się gospodarką surowcami mineralnymi. Początkowo był to Zakład Podstaw Gospodarki Surowcami Mineralnymi PAN (1986), następnie zakład przekształcił się w Centrum Podstawowych Problemów Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN (1989). W końcu powstał Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN (1980, którego profil do chwili obecnej zachowuje pierwotną koncepcję Profesora Neya).

Profesor Roman Ney był także inicjatorem powstania Komitetu Zrównoważonej Gospodarki Surowcami Mineralnymi PAN, jego wieloletnim przewodniczącym (1979–2006), a następnie honorowym przewodniczącym (2008–2020). Był również inicjatorem powstania i wieloletnim redaktorem naczelnym czasopisma *Gospodarka Surowcami Mineralnymi – Mineral Resources Management* (od 1985 r.) oraz *Polityka Energetyczna – Energy Policy Journal* (od 1998 r.), a także inicjatorem corocznych konferencji

z cyklu *Zagadnienia surowców energetycznych w gospodarce krajowej* (od 1979 r.).

Profesor Roman Ney po zakończeniu pracy w AGH oraz po zaprzestaniu pełnienia funkcji dyrektora IGSMiE PAN był przez dwie kadencje rektorem Śląskiej Wyższej Szkoły Zarządzania im. Jerzego Ziętka w Katowicach (2004–2010).

Pola aktywności Profesora poza jednostkami naukowymi były także bardzo szerokie. Dość wspomnieć, iż w latach 1974–1978 Profesor zajmował stanowisko podsekretarza stanu w Ministerstwie Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, a w latach 1989–1992 był posłem na Sejm X kadencji – przewodniczącym Komisji Edukacji, Nauki i Postępu Technicznego.

W 1998 r. profesor Roman Ney otrzymał tytuł doktora *honoris causa* Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie, a w 2005 r. tytuł doktora *honoris causa* Akademii Górniczo-Hutniczej. Za swoje osiągnięcia był wielokrotnie odznaczany i nagradzany, m.in.: Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Polskiej Akademii Nauk im. Mikołaja Kopernika, nagrodą Ministra Edukacji Narodowej (pięciokrotnie), medalem *Za zasługi przy odnowie zabytków Krakowa*.

Profesor Roman Ney pozostawił po sobie ponad 200 publikacji naukowych z zakresu geologii złóż węglodorów, geologii regionalnej, metod poszukiwań naftowych, gospodarki surowcami mineralnymi, polityki energetycznej oraz energii geotermalnej i innych odnawialnych źródeł energii. Opracował podstawy naukowe nowego interdyscyplinarnego kierunku badań – gospodarka surowcami mineralnymi. Był współtwórcą polskiej szkoły wykorzystania energii geotermalnej, a także wybitnym geologiem naftowym. Był nauczycielem wielu pokoleń geologów. Wypromował 26 doktorów oraz ponad 220 magistrów.

Jego rozległa wiedza, poparta doświadczeniem zawodowym w pracy naukowej, administracji państwowej oraz w korporacji akademickiej, była szeroko wykorzystywana w różnych istotnych instytucjach państwowych. Profesor był m.in. członkiem rady nadzorczej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, konsultantem i ekspertem przy opracowywaniu strategicznych dokumentów państwowych przygotowywanych w Ministerstwie Środowiska czy Ministerstwie Energii. Z uwagi na swoją wysoką pozycję naukową oraz kompetencje był wielokrotnie powoływany przez Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułów jako recenzent w postępowaniach doktorskich, habilitacyjnych czy profesorskich. Znany był ze swoich rzetelnych, obiektywnych i sprawiedliwych ocen. Ponadto Roman Ney okazywał pomoc, radę i życzliwość wielu naukowcom na różnych etapach rozwoju ich kariery. Piszący te słowa najlepiej wiedzą, jak wielką wagę przykładają do tej działalności i jak wielu osobom pomógł w ich rozwoju. Jednocześnie charakteryzowała go niezwykle silna wola i determinacja w realizacji programowych działań w nauce. Zarówno Katedra Surowców Energetycznych AGH, jak i Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN rozwijały się dynamicznie dzięki jego wizjom i projektom.

Profesor Roman Ney był wybitną postacią, z bardzo bogatym życiorysem, uznanym naukowcem, ale zarazem wspaniałym organizatorem i człowiekiem z wizją. Cecho-

wała go cenna umiejętność kompleksowego, interdyscyplinarnego podejścia do rozwiązywania zagadnień przy wykorzystaniu rozmaitych dyscyplin naukowych, ale zawsze z perspektywą docelowego wykorzystania wyników tych badań w praktyce. Profesor był wymagającym szefem, ale zarazem osobą zapewniającą swoim współpracownikom dużą swobodę w prowadzeniu działalności naukowej, a także w realizacji prac rozwojowych dla otoczenia gospodarczego. Przez 60 lat swej aktywności zawodowej był wychowawcą całej rzeszy specjalistów z obszarów Jego licznych specjalizacji, którzy zawsze mogli liczyć na Jego dobrą radę, pomoc i doświadczenie. Dla wielu pracowników IGSMiE PAN przez lata był nie tylko szefem, ale i najważniejszym mentorem. Do ostatnich chwil życia był zainteresowany losem instytutu, choć długotrwała choroba uniemożliwiała mu tak czynny udział w życiu naukowym, jakby jeszcze tego chciał.

Roman Ney bez wątpienia należał do największych przedstawicieli polskiego środowiska geologów złożowych i gospodarczych obok takich postaci jak Karol Bohdanowicz, Andrzej Bolewski, Roman Krajewski.

Profesor Roman Ney zmarł 25 sierpnia 2020 r. w Krakowie, został pochowany 31 sierpnia 2020 r. na Cmentarzu Rakowickim.

Wybrane publikacje Romana Neya

NEY R. 1968 – Rola rygla krakowskiego w geologii zapadliska przedkarpackiego w rozmieszczeniu złóż ropy i gazu. Pr. Geol. PAN, 45.
NEY R. 1969 – Piętra strukturalne w północno-wschodnim obramowaniu zapadliska przedkarpackiego. Pr. Geol. PAN, 53.
NEY R. 1969 – Miocen południowego Roztocza między Horyńcem a Łówcą i przyległego obszaru zapadliska przedkarpackiego. Pr. Geol. PAN, 60.
NEY R. 1971 – Racjonalna gospodarka surowcami mineralnymi i ochrona ich zasobów. Zesz. Nauk. AGH, 293: 121–156.
NEY R., BURZEWSKI W., BACHLEDA-CURUŚ T., GÓRECKI W., JAKÓBCZAK K., SŁUPCZYŃSKIE K. 1974 – Zarys paleogeografii i rozwoju litologiczno-facjalnego utworów miocenu zapadliska przedkarpackiego. Pr. Geol. PAN, 82.

NEY R. 1975 – Tectogenesis of the Carpathians in the light of new tectonics of the Earth's globe. Mat. i Pr. Inst. Geofiz. PAN, 82: 95–100.
BURZEWSKI W., NEY R., STRZETELSKI W. 1976 – Aktualne kierunki badań w zakresie geologii naftowej. Pr. Geol., 24 (5): 276–279.
GÓRECKI W., NEY R., STRZETELSKI W. 1979 – Rozwój paleostrukturalny kambru w aspekcie poszukiwań złóż węglowodorów w południowej części Bałtyku. Pr. Geol. PAN, 103.
NEY R. 1981 – Podstawowe badania naukowe w gospodarce surowcami mineralnymi. Nauka Polska, 7–8: 13–26.
JANKOWSKI J., NEY R., PRAUS O. 1982 – Czy pod całym łukiem północno-wschodnich Karpat istnieją głębokie wody termalne. Pr. Geol., 30: 165–169.
NEY R. 1983 – Wykorzystanie zasobów surowców mineralnych. Nauka Polska, 3–4: 13–61.
NEY R. 1985 – Węzłowe problemy gospodarki surowcami mineralnymi. Gosp. Sur. Min., 1 (1): 5–12.
NEY R., SOKOŁOWSKI J. 1987 – Wody geotermalne Polski i możliwości ich wykorzystania. Nauka Polska, 6: 67–92.
NEY R. 1988 – Problemy naukowe w gospodarce surowcami mineralnymi. Gosp. Sur. Min., 4 (4): 609–621.
NEY R. (red.) 1991 – Zwiększenie efektywności pozyskiwania i wykorzystania surowców mineralnych. Synteza końcowa CPBR 1.7. Wyd. CPPGSMiE PAN.
NEY R. 1991 – Energetyczne problemy Polski w perspektywie dwudziestu lat. Nauka Polska, 5–6: 39–57.
NEY R. 1992 – Wyniki badań nad możliwościami wykorzystania energii geotermalnej w Polsce. Nauka Polska, 4: 37–49.
NEY R. 1994 – Energia odnawialna. Nauka Polska, 3: 3–66.
NEY R., KOTARBA M. 1995 – Opracowanie modeli oraz bilansu generowania i akumulacji gazów w serii węglonośnej Górnoląskiego Zagłębia Węglowego. Wyd. CPPGSMiE PAN.
NEY R. 1998 – Bezpieczeństwo energetyczne Polski a gospodarka zasobami węgla kamiennego. Gosp. Sur. Min., 14 (4): 5–17.
NEY R. 1998 – Uwarunkowania i dylematy polskiej polityki energetycznej. Pol. Energ., 1 (1–2): 7–27.
NEY R. 2000 – Perspektywy energetyczne Polski w świetle tendencji światowych. Pol. Energ., 3 (1): 5–25.
NEY R. 2004 – Efektywność wykorzystania energii – ważnym zadaniem polityki energetycznej. Pol. Energ., 7, Sp., 11–24.
NEY R. 2004 – Uwarunkowania wykorzystania energii odnawialnej jako czynnika zrównoważonego rozwoju energetyki. Pol. Energ., 7 (1): 5–36.
MIROWSKI T., MOKRZYCKI E., NEY R. 2015 – Energetyka wiatrowa – stan obecny i szanse rozwoju. Wyd. IGSMiE PAN.

*Eugeniusz Mokrzycki, Krzysztof Galos – IGSMiE PAN,
Krzysztof Szamalek – PIG-PIB*